

מטעמי תורת זילים

פרשת וישלח – האור הגנוז בנרות החנוכה

בימי בית המקדש השני כשמלכי יון גזרו גזרות על ישראל וביטלו דתם ולא הניחו להם לעסוק בתורה ובמצוות ופשטו ידיהם בממונם ונכנסו להיכל ופרצו בו פרצות וטמאוהו, ריחם עליהם ה' אלוקיהם והושיעם מידם והצילם על ידי בני חשמונאי הכהנים. ואחרי שגברו ישראל על אויביהם ואבדום בכ"ה בכסלו "נכנסו להיכל ולא מצאו שמן טהור במקדש אלא פך אחד ולא היה בו להדליק אלא יום אחד בלבד והדליקו ממנו נרות המערכה שמונה ימים, עד שכתשו זיתים והוציאו שמן טהור. ומפני זה התקינו חכמים שבאותו הדור שיהיו שמונת הימים האלו שתחלתן כ"ה בכסלו ימי שמחה והלל ומדליקין בהן הנרות בערב על פתחי הבתים בכל לילה ולילה משמונת הלילות להראות ולגלות הנס" (רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק שלישי, א).

ויש להתבונן, מה ראו חכמי הדור בבית שני לתקן מצות הדלקת נרות חנוכה לכל הדורות זכר לנס שאירע בימי החשמונאים?

האור הגנוז שימש בראשית הבריאה ונגנז לצדיקים לעתיד לבוא

קודם שנברא העולם (ספר הבהיר' לר' נחוניא בן הקנה סימן ט) **ברא הקב"ה 'אור עליון' שעליו נאמר "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור"** (בראשית א, א), **ואור זה האיר מסוף העולם ועד סופו** (זוהר פרשת בראשית דף לא ע"ב ד"ה יהי אור, זוהר בראשית ל ע"ב ד"ה כלא. ראה זוהר פרשת אמור דף פח ע"א ד"ה פעלת) **כלומר בכל המציאות, מראש כל העולמות עד סוף עולם המעשה** (נפש החיים' שער א פרק ה) **בלי שום רוגז ודין. והיה נמשך ממנו שמחה לכל העולמות שנאמר "ויבא אלקים את האור כי טוב"** (בראשית א, ד) (זוהר בראשית דף פח ע"א ד"ה אמר רבי שמעון). **שום בריה לא היתה יכולה לשלוט באור הגדול הזה** (השמשות הזוהר' זוהר בראשית דף רסה ע"א סימן טל ד"ה יב רבי, 'השמשות הזוהר' זוהר בראשית סימן לו ד"ה יאמר, 'ספר הבהיר' סימן ט) **לבד מה' יתברך. והיה האור מרחיב את חלל העולם** (כתם פז' למחבר הפיוט 'בר יוחאי' על זוהר פרשת בראשית דף טז ע"ב ד"ה דע כי יסוד) **וממלא אותו** (הבעש"ט על התורה' פרשת בראשית סימן לב) (להרחבה על האור הגנוז ומקום גניזתו ראש מאמריו לפרשת נצבים – 'האור הגנוז שבתורה').

אז ראה הקב"ה את מעשיהם המקולקלים העתידיים של דור אנוש דור המבול ודור הפלגה – וביקש לגנוז את האור הזה (גמי חגיגה דף יב ע"א, 'בראשית רבה' יב, ו) **מפני הרשעים שלא ייהנו** (זוהר פרשת בראשית דף פח ע"ב ד"ה ויאמר אלקים יהי אור) **ויתעדנו בו** (נפיי' עמודיה שבעה' לר' בצלאל הדרשן עמוד רביעי סימן כח א ד"ה והנה זהו דעת). **וכן שלא ישתמשו** (זוהר פרשת בראשית דף לא ע"ב ד"ה ויאמר אלקים) **באור המיוחד הזה, ויפעלו בו לרשעותם** (מאור עינים' לר' מנחם נחום מצ'רנוביל פרשת שמות ד"ה אך דנדע מה) **על ידי שיראו מסוף העולם ועד סופו ויחמדו ויחטפו ויזנו עוד אחרי הבריות שהם רואים** (עיני העדה' למחבר מחבר 'שבת מוסר' על ספר איוב סוף ד"ה מסכת חגיגה פ"ב) **וזוהו מה שנאמר "וימנע מ'רשעים אור"** (איוב לב, טו) (זוהר פרשת אמור דף פח ע"א ד"ה פעלת לחוסים). **וכך האור הראשון שימש קצת ביום הראשון לבריאה ואז הוא נגנז** (זוהר פרשת תרומה דף קמח ע"ב ד"ה כתיב) **יחד עם כל האור שכבר נתפשט בעולם** (יאור החמה' על זוהר פרשת תרומה דף קמח ע"ב ד"ה יכתוב ויאמר' מהרמ"ק) **אל תוך התורה הקדושה** (מחשבות חרוץ' לר' צדוק הכהן מלובלין דף מג ע"א, 'זוהר ח"י על זוהר פרשת בראשית דף לא ע"ב ד"ה ויאמר ודא איהו) **והוא שמור לצדיקים לעתיד לבוא** (גמי חגיגה דף יב ע"א, בראשית רבה יב, ו).

אך ביום השישי לבריאת העולם חזר והאיר הקב"ה מהאור הגנוז (נפיי' גמי ירושלמי ברכות פרק ח הלכה ה). **וכשנברא באותו היום אדם הראשון הראה לו הקב"ה מהאור הזה** (זוהר פרשת בראשית דף לא ע"ב ד"ה ויאמר אלקים, גמי חגיגה דף יב ע"א, 'בראשית רבה' יב אות ו) **והוא היה עומד ומביט בו מסוף העולם ועד סופו** (זוהר פרשת בראשית דף לא ע"ב ד"ה ויאמר אלקים, גמי חגיגה דף יב ע"א, 'בראשית רבה' יב אות ו) **ומשיג את חידוש העולם של תחילת הבריאה עד חידוש העולם שלעתיד לבוא** (ליקוטי הלכות' יורה דעה ב' כבוד רבו ותלמיד חכם ג, יד) **ומבין את סוד כל הדברים שנבראו בעולם הזה** (עיני העדה' למחבר 'שבת מוסר' ספר איוב ד"ה עוד נראה לפרש בהקדים). **מטעם זה אדם הראשון נקרא "נרו של עולם"** (ראה 'מדרש תנחומא' פרשת מצורע אות ט) **לפי שאותו 'הנר' שהיה מאיר לו היה האור של כל העולם בכללו** (יקרבן שבת' לר' בצלאל הדרשן פרק יא סימן ד ד"ה ובאמת). **ומפני כבוד השבת** (מגיד תעלומה' לר' צבי אלימלך מדינוב מחבר 'בני יששכר' על גמי פרק אלו דברים דף נג ע"ב ד"ה אין מחזיקין) **האור המשיך ושימש שלשים ושש שעות – שנים עשר שעות בערב שבת** (גמי ירושלמי ברכות פרק ח הלכה ה, בראשית רבה יב, ו) **שנים עשר שעות בליל שבת ועוד שנים עשר שעות ביום השבת ואחר כך נגנז** (גמי ירושלמי ברכות פרק ח הלכה ה, בראשית רבה יב, ו מר' לוי בשם ר' גזירא).

החשמונאים הצדיקים הדליקו את המנורה על ידי הארת האור הגנוז

החשמונאים עשו תשובה גדולה כאשר ביטלו את כל המחשבות הרעות שבקרבם, ועל ידי זה משכו אור גדול לנשמתם. **אז הם הצליחו גם למשוך הארה מן האור הקדום הגנוז אל המנורה שבמקדש, ובו הם הדליקו את הנרות** (זרע קודש' לר' נפתלי מרופשיץ לחנוכה ליל ה ד"ה אחז"ל מאי חנוכה). **ועל זה אמרו רבותינו שהאור הראשון נגנז 'לצדיקים לעתיד לבוא' וכוונתם גם לחשמונאים הצדיקים** (תפארת שלמה' לר' שלמה מראמדוסק לשבת חנוכה ד"ה בפרשת מקץ ויאמר להם שלום) **שהיו בימיו של מתתיהו בן יוחנן** (בני יששכר' לר' צבי אלימלך מדינוב מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב אות ב ד"ה ועוד אומר לך), **אשר הצליחו למשוך את האור הזה** (תפארת שלמה' לר' שלמה מראמדוסק לשבת חנוכה ד"ה בפרשת מקץ ויאמר להם שלום) **שנברא ביום הראשון של הבריאה** (בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב אות ב ד"ה ועוד אומר לך) **אל המנורה הטהורה** (תפארת שלמה' לר' שלמה מראמדוסק לשבת חנוכה ד"ה בפרשת מקץ ויאמר להם שלום), **והוא האיר בה** (בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב תורה אור אות ח"י ד"ה 'הנה לפי מה שכתבתי בשם 'הרוקח').

מחמת הארת 'האור הגנוז' במנורה היא דלקה בימי החשמונאים שלא כטבע אלא רק בדרך נס (מדרש פנחס' לר' פנחס מקארץ אות א, 'בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב אות ח ד"ה והנה רואה ידידי, 'מגיד תעלומה' לר' צבי אלימלך מדינוב על גמי פרק אלו דברים דף נג ע"ב ד"ה אין מחזיקין), **ומה שהיה צריך לדלוק במשך יום אחד הספיק ודלק שמונה ימים** (בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב אות ח ד"ה והנה רואה ידידי). **ולכן לא כתבו מגילה על נס החנוכה כמו שכתבו מגילה על**

נס פורים (ראה גמי' יומא דף כט ע"א), **כיון שהנס של חנוכה היה מן 'האור הגנוז' שקודם התגלות האותיות** (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג נר מצוה אות כט ד"ה ובוה תמצא טוב טעם, 'בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב תורה אור אות טו ד"ה ועוד תבין), שהרי 'האור הגנוז' היה תלוי כבר בתיבה הראשונה "בְּרֵאשִׁית" שבפסוק "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" (בראשית א, א) ואילו האותיות שנבראו בהם שמים וארץ והיו הראשונות להיבראות, נעשו אחר כך באמירת התיבה "אֶת" שבפסוק הזה (עפ"י 'אגרא דכלה' לר' צבי אלימלך מדינוב פרשת תרומה ד"ה והקמות).

וזה גם הטעם שבנוסח 'על הנסים' שבתפלת עמידה לא נזכר נס הדלקת המנורה ורק נכתב שם "וְאַחַר כֵּן בְּיָדְךָ לְדַבֵּר בְּיַתְדְךָ וּפָנּוּ אֶת הַיְכָלְךָ וְיִטְהַרוּ אֶת מִקְדָּשְׁךָ וְהָדְלִיקוּ גְרוֹת בְּחַצְרוֹת קִדְשֶׁךָ וְקִבְעוּ שְׁמוֹנֵת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלָיו בְּחֵלֶל גְּמוּר וּבְחֻדְאָה" (מתוך 'על הנסים' שבתפלת עמידה) **כי נס ההדלקה היה מאור הגנוז שהוא קודם יצירת האותיות** (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג הלל והודאה אות עא ד"ה ובוה תמצא טוב טעם). ונס זה שנעשה לחשמונאים היה היפך כל הנסים אשר נעשו לישראל, כי תמיד נעשה נס לצורך הישועה הנצרכת בעת ההיא, ואילו נס פך השמן שדלק שמונה ימים בא אחרי שכבר היה ניצחון המלחמה על היוונים. **והטעם בזה לפי שמטרת הנס של הדלקת המנורה שמונה ימים היה להראות את חיבתם של ישראל לפני המקום ברוך הוא, על שהם זכו לקבל הארה שלא כדרך הטבע מאור נבדל וניסי אשר הוא מזיו הדרו של הקב"ה** (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג הלל והודאה אות ע ד"ה ועתה הסכת ושמע, 'בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג נר מצוה אות כח ד"ה ועתה לפי זה תבין).

ה' האיר מהאור הגנוז כי היוונים ביקשו לבטל את התורה שהאור טמון בה

האור הגנוז של ראשית הבריאה נגנז בתוך התורה הקדושה. לכן יש בתורה שלושים ושש מקומות שבהם מוזכר האור על ידי התיבות 'אור' 'מאורות' 'נר', שזה כנגד 'אור הגנוז' שטמון בתוכה (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג הלל והודאה אות פט ד"ה ומתוק האור לעין רואה) **אשר שימש במשך שלושים ושש שעות בערב וביום שבת בראשית** (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג תורה אור אות ח ד"ה ומתוק האור). וכך מחמת האור שבה, התורה נקראת "תורה אור" (משלי ו, כג). ובכל פעם שאדם רואה בתורה דבר חדש הוא מהאור שבה. לכן חכם בחכמת התורה עדיף מנביא (ראה גמי' בבא בתרא דף יב ע"א בשם אמיתר) כי על ידי התורה מתגלה לו 'אור הגנוז' בכל פעם כפי עסקו ועמלו בתורה. וכן על ידי אור הגנוז שבתורה אפשר לו בכל פעם לראות נסתרות מסוף העולם ועד סופו. כמו שיש צדיקים שהם בעלי ראייה רוחנית למרחוק ובעולמות העליונים, כל אחד כפי השגתו בתורה ובאור שבה. אך נביא אינו כן, שלא בכל פעם מתגלה לו הנבואה (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג תורה אור אות יג ד"ה עיין בסימן ח' מה שכתבת).

וכאשר מלכות יון גזרה על איסור לימוד התורה היא למעשה ביקשה לבטל את התורה הקדושה שבה גנוז האור הראשון של הבריאה (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג ראשון הוא אות ד ד"ה עיין עוד שם, 'בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג תורה אור אות ח ד"ה ומתוק האור לעיני) **כלומר לבטל את 'תורה אור'** (משלי ו, כג) (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג תורה אור אות יג ד"ה עיין בסימן ח). **לכן מלכות יון נקראה בשם "חששך" כפי שאמרו רבותינו על הפסוק "וְהָאֶרֶץ הִיְתְּהָ תְהוֹ וְהָיָה וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם" (בראשית א, ב), "וְהָאֶרֶץ הִיְתְּהָ תְהוֹ" – זה גלות בבל, "וְנִבְהוּ" – גלות מדי בימי המן הרשע, "וְחֹשֶׁךְ" – היא מלכות יון, "עַל פְּנֵי תְהוֹם" – זו גלות ממלכת אדום הרשעה (בראשית רבה ב, ד). **כי היוונים ביקשו לבטל את חכמת התורה שנקראת 'אור' ולהגביר את החכמות החיצוניות שהן כסילות כנגד חכמת התורה ונקראות 'חושך' שנאמר "וְהַפְסִיל בַּחֹשֶׁךְ הַלְלֶךָ" (קהלת ב, יד) (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג תורה אור אות ב ד"ה והנה אמר הקדוש).****

וזה הטעם שכאשר ה' יתברך ביטל את כוחה של מלכות יון ביום כ"ה בכסלו וגברו בו החשמונאים על היוונים, **הוא האיר להם באותו היום את הארת 'האור הגנוז' בתוך אור המנורה** (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג ראשון הוא אות ד ד"ה עיין עוד שם), **על מנת להראות את התגברות אור התורה אשר האור הראשון גנוז בה** (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג תורה אור אות יג ד"ה עיין בסימן ח). **ויום זה של נס הדלקת המנורה בחנוכה הוא גם כנגד העולם שנברא ביום כ"ה באלול** (ישלי"ה הקדושי' תורה שכתב פרשות וישב מקץ וישב אות מח בהגדה ד"ה יש עוד סוד בדבר, 'קהלת יעקב' ערך ח"ן תיבה חנוכה ד"ה ימפי קדוש' בשם השלי"ה הקדוש), **כי העולם נברא בשביל התורה** (ישלי"ה הקדוש' תורה שכתב פרשות וישב מקץ וישב אות מח בהגדה ד"ה יש עוד סוד בדבר) **ולולא קיומה העולם חוזר לתוהו ובוהו** (עפ"י גמי' שבת דף פח ע"א בשם ריש לקיש עיי"ש). **ועל ידי שגברו החשמונאים בימי היוונים, התגברה גם התורה ונתחנך מחדש העולם. ומשום כך מועד זה נקרא 'חנוכה' על שהעולם נחנך מחדש** (ישלי"ה הקדוש' תורה שכתב פרשות וישב מקץ וישב אות מח בהגדה ד"ה יש עוד סוד בדבר, 'קהלת יעקב' ערך ח"ן תיבה חנוכה ד"ה ימפי קדוש' בשם השלי"ה הקדוש).

הארת האור הגנוז היתה דווקא במנורה שהיא כנגד חכמת התורה (יבני יששכר' לר' צבי אלימלך מדינוב מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג תורה אור אות יב ד"ה הנה אמר הקדוש), **והיתה מושכת אורה לעולם** (יחוט של חסד' למחבר 'ישבט מוסר' פרשת תולדות ד"ה מגישם), **ומחייה אותו רוחנית** (אלשיך הקדוש' פרשת תצוה כח, א – ג ד"ה והנה ידוע כי). **ובאמצעות 'האור הגנוז' שטמון ה' יתברך בימי בראשית ובקע ממנה** (יעירן קדישין' לאדמו"ר מרוזין פרשת בהעלותך ד"ה וישב כן אהרן. וראה 'עמודי שבעה' לר' בצלאל הדרשן עמוד רביעי ד"ה 'אלא הוא הדבר') **היו יוצאים ממנה גנזי חכמה** (עפ"י 'תרגום יונתן' שמות מ, ד). **מטעם זה המנורה היתה בצד דרום של ההיכל כנגד מה שאמרו רבותינו ש'הרוצה להחכים ידרים'** (ראה גמי' בבא בתרא דף כה ע"ב) (יבני יששכר' לר' צבי אלימלך מדינוב מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג תורה אור אות יב ד"ה הנה אמר הקדוש). **וזה הסיבה שנהגו כאשר אדם אומר דבר חכמה אומרים עליו "כפתור ופרח"** (ראה 'בראשית רבה' צא, ט) **כנגד המנורה שיש בה כפתורים ופרחים, והיא זו המסמלת את שפע החכמה.**

האור הגנוז יורד בכל שנה ומאיר בתוך שלושים ושש נרות החנוכה

בכל הזמנים שבהם נעשו ניסים לישראל, בהגיע אותו הזמן חוזר ונאור ומתגלה אותה המדה והצנור אשר משם נעשה הנס והוא מאיר ומתנוצץ בכל העולמות (מאיר בת עין' לר' מאיר ביקיאל על מסכת ברכות סימן כג ד"ה ונלע"ד דרבי חלבו' בשם האר"י ז"ל). **וכך מידי שנה ושנה בכל חנוכה חוזרת ומתגלית גם אותה הארה של אור הגנוז מששת ימי בראשית** (מדרש פנחס' לר' פנחס מקארין אות א, יתפארת שלמה' לשבת חנוכה ד"ה בפרשת מקץ ויאמר להם שלום) **בשעת הדלקת הנרות** (יתפארת שלמה' לחנוכה ד"ה בנין הפלוגתא, 'בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג תורה אור אות ח"י ד"ה הנה לפי מה), **כך שהארת מצות נר החנוכה היא מהארת האור הגנוז** (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג תורה אור אות ח ד"ה ויהנך רואה ידדי' בשם 'הרוקח' שהמחבר העיד כי דבריו מפי אליהו הנביא, 'ליקוטי הלכות' לר' נתן ידוע דעה ב' כבוד רבו

ותלמיד חכם ג, יד). וחכמי אותו הדור של החשמונאים ידעו כי האור הזה חוזר ומתגלה בכל שנה באותה העת ולכן קבעו ברוח הקודש את מועד ימי החנוכה בכ"ה בכסלו (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב תורה הוא אות ח ד"ה 'והנך רואה יד ידי').

ההארה הזאת של האור הגנוז נמשכת מנרות החנוכה אל האדם (ליקוטי הלכות' לר' נתן יורה דעה ב' כבוד רבו ותלמיד חכם ג, יד) **וממשיכה 'להאיר' מערב הדלקת נר החנוכה במשך כל היום הבא.** לכן נאמר בנוסח 'על הנסים' שרבותינו 'קבעו שמונת ימי חנוכה אלו' להודות בהם, כלומר שגם הלילות וגם הימים בחנוכה נקראים בשם 'ימים' כדי ללמד שהם שווים בהארת האור הגנוז 'וְלִלְיָהּ פְּיֹס יָאִיר פְּחֻשִׁיכָהּ פְּאֹרְהָ' (תהלים קלט, יב) (תפארת שלמה' לחנוכה ד"ה בענין הפלוגתא). וזה גם הטעם שנתקן להדליק להודות ולהלל על נס החנוכה גם ביום הראשון של חנוכה על אף שהנס בימי החשמונאים התחיל רק מהיום השני ואילך שהרי היה בפך השמן הקטן מספיק שמן כדי להדליק את המנורה ביום הראשון, אלא שכבר ביום הראשון שבו הדליקו החשמונאים את המנורה האיר הקב"ה את 'האור הגנוז' הניסי לעם ישראל דרך המנורה (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב תורה הוא אות יג ד"ה 'יבנה יתרוך גם כן'). והוא תירוץ לקושיה המפורסמת של היבית יוסף' באורח חיים סימן תרע.

בנס שהיה בימי החשמונאים היתה הארה מאותו האור הגנוז, וכן נתקן לדורות שימשיכו ישראל לקבל הארה מאותו האור בימי החנוכה כך שיהיה להם לטוב כל ימי הגלות עד לגאולת עולם (יבני יששכר' לר' צבי אלימלך מדינוב מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג תורה הוא אות מה ד"ה נסח הברכה להדליק). **וה' יתברך האיר לישראל מהאור הגנוז בימי החנוכה דווקא אחרי שהושלמה המלכות השלישית של גלות יון וכאשר כבר פסקה הנבואה בישראל** (יבני יששכר' לר' צבי אלימלך מדינוב מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב תורה אור אות ח ד"ה על כן קראו לימים) **בימי החשמונאים** (רש"י מגילה דף יד ע"א ד"ה חוץ ממקרא מגילה), **על מנת שהאור הגנוז יעמוד לישראל בגלות הרביעית הזאת במקום 'הנבואה' שפסקה** (יבני יששכר' לר' צבי אלימלך מדינוב מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב תורה אור אות ח ד"ה על כן קראו לימים) **וישראל לא יאמרו שאבדה תקותם** (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג נר מצוה אות ג ד"ה 'טעם ג עין עוד מה'), **כי יש כוח באור הגנוז להביט מסוף העולם ועד סופו** (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב תורה אור אות ח ד"ה על כן קראו לימים) **ואפשר לראות עתידות דרך נרות החנוכה למי שזוכה להשיג ברוח הקודש, ויכולים להתנבא בהם כמו נביא המתנבא לישראל** (ייסוד יוסף' פרק פ לרבו של 'קב הישר' ד"ה ע"כ וזכרון תוקף הנס, 'קב הישר' פרק צו ד"ה על כן לזכרון הנס).

על אותה תוספת הטובה היתרה שמקבלים ישראל (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ה שרי ביששכר אות ח ד"ה והנה המועד) **במעט** (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ו כהנים הנגשים אות ז ד"ה והנה נתנו הימים) **התנוצצות 'האור הגנוז'** (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ה שרי ביששכר אות ח ד"ה והנה המועד) **למשמרת בכל שנה ושנה** (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב תורה אור אות ב ד"ה ועוד אומר לך דבר נכון, עפ"י תפארת שלמה' לחנוכה ד"ה בענין הפלוגתא) **בתוך שלושים ושש נרות החנוכה** (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ו כהנים הנגשים אות ז ד"ה והנה נתנו הימים) — **נתקן להודות ולהלל כל הדורות בימי החנוכה. כי הטובה הזאת מאירה את עיני ישראל בתורה ומשיבה את נפשם בגלות הארוכה הזאת עד הגיעם לימות המשיח** (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ה שרי ביששכר אות ח ד"ה והנה המועד) **שבהם עתיד להתגלות 'האור הגנוז' בשלימותו כפי שנאמר "לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם ולגנה הירח לא יאיר לך והיה לך ה' לאור עולם"** (ישעיה ס, יט) (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב תורה אור אות ח ד"ה על כן קראו לימים).

מעשי נרות החנוכה רומזים על האור הגנוז המתנוצץ בתוכה

בכל ימי החנוכה מדליקים שלושים ושש נרות בלי נרות השמש, כנגד שלושים ושש שעות שבהם השתמש אדם הראשון באור הגנוז לפני גניזתו (הירוקה הגדול' לר' אליעזר מגרמייזא סימן רכה, 'מדרש פנחס' לר' פנחס מקאריץ אות א, 'מגיד תעלומה' למחבר 'בני יששכר' על גמי פרק אלו דברים דף נג ע"ב ד"ה יאין מחזירין בשם כתבי ר' פנחס מקאריץ, 'בני יששכר' לר' צבי אלימלך מדינוב מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר א מהות החדשים אות ו ד"ה כסלו עין להלן בשם 'הירוקה', תפארת שלמה' לשבת חנוכה ד"ה בפרשת מקץ ויאמר להם שלום) **כי מושכים מהאור הגנוז אל נרות החנוכה** (הנתן אמרי שפר' לר' ישעיהו נפתלי הירץ שפירא אב"ד מדינוב לחנוכה דף לג ד"ה על עמך ישראל). **לכן החודש בו נעשה הנס של הדלקת נרות המנורה שהאירו בו הארה מן האור הגנוז נקרא בשם 'כסלו' שהוא מלשון 'כיסוי ליו' כנגד האור הגנוז ששימש שלושים ושש שעות לאדם הראשון ואחר כך נגנו ונתכסה בתוך התורה** (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר א מהות החדשים אות ו ד"ה כסלו עין להלן). **ואותה אורה שהתנוצצה בזמן החשמונאים רמוזה בראשי תיבות 'בא בנך לדבר ב'יתד' (מתוך נוסח 'על הנסים') שהראשי תיבות עולים גמטריא שלושים ושש** (יבני יששכר' לר' צבי אלימלך מדינוב מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ד הלל והודאה אות פט ד"ה ומתוך האור לעין. וראה 'בן איש חי' שנה א' פרשת וישב הלכות חנוכה אות א' שיש להקפיד בנוסח 'הנרות הללו שאומרים אחרי ההדלקה שיהיה בו שלושים ושש תיבות בלבד).

ומטעם שה'אור הגנוז' מאיר בתוך נרות החנוכה, לכן לא מדליקים את נרות חנוכה ביום כי אין הנר מאיר אז כל כך וה'אור הגנוז' שבו בטל וחוזר לשורשו מחמת אור היום הגדול, מה שאין כן בשעת הדלקתו בלילה. **ועוד 'האור הגנוז' בלילה מלמד שעתידיה הלבנה להאיר כמו החמה על ידי המשכתו של האור הזה. וזה עצמו העניין שהצטוו לקיים בחנוכה 'פְּרָסוּמָא יִסְא' שפירושו 'פרסום הנס', כי על ידי כן מגלים את המשכת 'האור הגנוז' למטה. לכן גם לא מדליקים נר חנוכה למעלה מעשרים אמה כי זה מורה על העולמות העליונים ששם נמצא האור הגנוז בשורשו, ואילו במצוה הזו צריך למשוך את האור משם למטה** (זרע קודש' לר' נפתלי מרופשיץ לחנוכה ליל ה ד"ה אחז"ל מאי חנוכה). **וכן אין רשות להשתמש באור נרות החנוכה כשם שנגזר האור הראשון בראשית הבריאה** (השלי"ה הקדושי' תורה שכתב פרשות וישב מקץ ויגש אות מוח בהגהה ד"ה יש עוד סוד בדבר, 'קהלת יעקב' ערך ח"ו בתיבה חנוכה ד"ה יומפי קודש' בשם השלי"ה) **והוא נעלם מההשגה** (זרע קודש' לר' נפתלי מרופשיץ לחנוכה ליל ה ד"ה אחז"ל מאי חנוכה) (וראה תפארת שלמה' לחנוכה ד"ה בענין הפלוגתא: על הדלקת נרות חנוכה במוצאי שבת).

רבותינו כינו את מצות נר החנוכה בלשון 'המהדרין' ולא אמרו 'המדקדקין' או 'הותיקין' כמו שכתוב "מצות חנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד. והמהדרין מן המהדרין בית שמאי אומרים יום ראשון מדליק שְׁמֹנֶה, מכאן ואילך פוחת והולך. ובית הלל אומרים יום ראשון מדליק אחת, מכאן ואילך מוסיף והולך" (ראה גמי שבת דף כא ע"ב) וזה משום שהאור הגנוז שנברא בראשית הבריאה היה מזוי הדרו של הקב"ה אשר הבהיק מסוף העולם ועד סופו, לכן בחרו רבותינו להגיד בלשון 'המהדרין' (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג נר מצוה אות כח ד"ה עוד אומר לך). **ועוד אמרו שהרגיל בנר חנוכה זוכה לבנים בעלי תורה** (ראה גמי שבת דף כג ע"ב בשם רב הונא וראה רש"י שם) **ושנר זה מסוגל לתורה, משום בנר חנוכה מאיר 'האור הגנוז' שנגזר בתוך התורה הקדושה. ורמז לכך בנוסח 'על הנסים' שבו עם ישראל נקראו בשם 'בנים' שנאמר "וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בְּנֵיךָ לְדָבִיר וּפְנֵנו אֶת הַיְכָלְךָ וְנִטְהַרוּ אֶת מַקְדְּשְׁךָ וְהִדְלִיקוּ נְרוֹת פְּחֻשִׁיכָהּ קִדְּשְׁךָ"** (מתוך 'על הנסים' שבפתיחת עמידה) שכביכול ה' יתברך קיים את מצות הנר הזה והתהוו בנים בעלי תורה (יבני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ד' הלל והודאה אות פט ד"ה על כן קראו).

בנרות החנוכה יש קדושה עליונה (יסוד יוסף' לרבו של יקב הישר' פרק פ ד"ה ובהיות כי הנרות, יקב הישר' פרק צו ד"ה והנה הנרות) **וראוי להחמיר בקדושתן היות שהם רומזים לדברים עליונים** (וגליא רזיא' לתלמיד האר"י ז"ל דף כד ע"ב ד"ה ובדאי יותר ויותר). **ויש בסגולתם להאיר לנשמה ולהשפיע מאורו הגנוז יתברך שמו** (הנתן אמרי שפר' לר' ישעיהו נפתלי הירץ שפירא אב"ד מדינוב לחנוכה דף לג ע"ב ד"ה על עמך ישראל). **לכן נכון לאדם ללבוש בגד עליון בשעה שהוא מזליק את הנרות כדרך שהוא הולך לבית הכנסת** (יסוד יוסף' לרבו של מחבר ספר יקב הישר' פרק פ ד"ה ועל כן ראה לכוין בו). **וכן ליטול ידיו לפני שמברך על הדלקת נר חנוכה** (יסוד יוסף' פרק פ ד"ה וע"כ כתב מהר"ל שכוון ליטול ידיו). **ויש מדקדקים להיזהר שלא להרבות בדיבורים של חול בעוד הנרות דולקים** (יסוד יוסף' סוף פרק פ ד"ה ובהיות כי הנרות). **וכיון שנמשכת קדושה עליונה על כל נר ונר שמדליקים, לכן מצניעים את מה שנשאר מנרות המצוה שלא להשתמש בהם תשמיש חול** (יסוד יוסף' פרק פ ד"ה וזה העיד עליו).

רבותינו החמירו מאוד בנרות החנוכה וגזרו שלא להשתמש לאורם, ומה שנותר בשמן ובפתילות אסורים בהנאה – וכל זה כדי שישראל יאמינו כי רמזים בתוך נרות החנוכה סודות נוראים ועליונים (וגליא רזיא' מתלמידי האר"י ז"ל דף כג ע"ב ד"ה ובהיות שיש דעות). **ויש שורפים את השמן הנותר ביום השמיני לחנוכה כדי שלא להנות ממנו היות שהוא מסוד 'האור הגנוז' שהבדילו הקב"ה לעתיד לבוא ואין להשתמש בו תשמיש חול** (בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ד הלל והודאה אות עב ד"ה ובה תמצא טעם). **לכן בשעת ההדלקה שיווד מלמעלה 'האור הגנוז' צריך כל אדם לשבת ליד הנרות הדולקים במשך החצי שעה הראשונה** (אמרי פנחס' לר' פנחס מקארץ שער השבת אות יז) **ולשים עיניו באור הנרות. וכן הוא המנהג בישראל** (וייטב פנים' לר' יקותיאל יהודה טייטלבוים מאמר חוד והדר לחנוכה ד"ה והנה מנהג ישראל תורה). **ואם האדם הוא בעל נפש ועיניו שְׁכָל לו, ייתן את עיניו בנרות מצות החנוכה כל הימים האלו ויזכה שעל ידי כן יאיר שְׁכָלו בתורה הקדושה שנאמר "כִּי נֵר מְצִיָּה וְתוֹרָה אֹר" (משלי ו, כג) (בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ד הלל והודאה אות עט ד"ה על כן נקראים).**

האור הגנוז בנרות החנוכה הוא מעט מאורו של מלך המשיח

מעט מן האור הגנוז מתגלה לישראל בימי החנוכה (בני יששכר' לר' צבי אלימלך מדינוב מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג נר מצוה אות כא ד"ה טעם ג' עיין עוד) **לכן ימים אלו נקראים בשם 'חנוכה' שהוא מלשון 'חינוך' כי מרגילים בהם לגאולה האחרונה העתידה, שאז יתגלה 'האור הגנוז' בשלמות שנאמר "לא יִהְיֶה לָךְ עוֹד הַשֶּׁשֶׁשׁ לְאֹר יוֹמָם וְלַגְּנֵה הַיָּרֵחַ לָא יִאִיר לָךְ וְהָיָה לָךְ ה' לְאֹר עוֹלָם"** (ישעיה ס, יט) (בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב תורה אור ד"ה על כן קראו, 'בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג נר מצוה אות כא ד"ה טעם ג' עיין עוד). **ויחזור להיות כמו במעשה בראשית** (בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג נר מצוה אות כא ד"ה טעם ג' עיין עוד). **לכן 'החינוך' לגאולה האחרונה התייסד בזמן היוונים דווקא על ידי הכהנים שהיו מבית ששמונאי, כי הם היו מזרע פנחס שהוא עצמו אליהו הנביא אשר בעת בואו לעתיד לבוא תתבטל מלכות אדום, והוא יבשר לישראל על מלכות שמים השלימה** (בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג תורה אור אות ו' ד"ה והנה נעשה הנס). **וכן עשו החשמונאים מעין הגאולה העתידה, בשעה שבאו לבית המקדש טיהרו אותו והדליקו בו את המנורה** (בני יששכר' לר' צבי אלימלך מדינוב מאמרי כסלו טבת מאמר ב תורה אור אות ט"ו ד"ה הדבר להבין) **כפי שהיא עתידה לדלוק ולהאיר בבית המקדש השלישי** (עפ"י יסוד יוסף' סוף פרק פ).

האור הגנוז יתגלה לישראל רק אחרי שתושלם הגלות הרביעית של מלכות אדום (בני יששכר' לר' צבי אלימלך מדינוב מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב תורה אור ד"ה על כן קראו) **כפי שלמדו רבותינו בפסוק "וְהָאֶרֶץ הִיְתָה תְהוֹ וְבָהוּ וְחֻשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם: וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהי אור" (בראשית א, 5), "וְהָאֶרֶץ הִיְתָה תְהוֹ" – זה גלות בבל, "וְבָהוּ" – גלות מדי, "וְחֻשֶׁךְ" – היא מלכות יון, "עַל פְּנֵי תְהוֹם" – זו גלות אדום הרשעה, "וְרוּחַ אֱלֹקִים מְרַחֶפֶת" – זה רוחו של מלך המשיח שבגילויו יתקיים "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהי אור" הוא האור הראשון שנגנז (ראה בראשית רבה ב, ד) (בני יששכר' מאמרי כסלו טבת מאמר ד הלל והודאה אות ק ד"ה וראה לי רמז הדבר). **לכן ספר הזוהר הקדוש כמעט לא מדבר בענייני נר חנוכה כי הוא בחינת אור הגנוז, ורק בדורות הסמוכים לגאולה התחילו חכמי הדור לדבר בענייני מצוה זו מה שלא שיערו הראשונים כי הוא סוד כמוס** (בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב תורה אור אות כא ד"ה הנה העדתי לך).**

ברכת 'להדליק נר חנוכה' עם הכולל יוצא גמטריא 'אור חדש' כדי להורות שהנר הזה הוא הארה מן האור אשר עתיד ה' יתברך להאיר על ציון במהרה. והגמטריא חסרה אחד שהוא 'הכולל' על מנת להורות שעדיין חסר מאתנו האור עד אשר יתגלה בציון. **ובזמן החשמונאים היה נס שקיבלו הארה מאותו האור, וכן נתקן בשמים לדורות שתהיה הארה מאותו 'האור הגנוז' בכל ימי החנוכה עד אשר יגאלו ישראל גאולת עולם** (בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ג נר מצוה אות מה ד"ה נסח הברכה להדליק) **אחרי מפלת מלכות אדום הרשעה** (בני יששכר' מאמרי כסלו טבת מאמר ד הלל והודאה אות ק ד"ה וראה לי רמז הדבר). **וכך בכל ימי חנוכה בשעת הדלקת הנרות יש התגלות של האור הגנוז שהוא עצמו האור של מלך המשיח** (ימדד פנחס' לר' פנחס מקארץ אות א, פ'ר צדיק' לר' צדוק הכהן מלובלין לחנוכה אות יג ד"ה יזה הענין' בשם ר' פנחס מקארץ, 'בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב תורה אור אות טו ד"ה יעוד אמר הרב הקדוש' בשם ר' פנחס מקארץ).

על ידי הדלקת נרות החנוכה זוכים ישראל לעתיד לבוא לאור הגנוז, וזה מה שאומרים בנוסח ההדלקה "הנרות הללו אנתנו מדליקין" כלומר שגם אנתנו נזכה על ידי ההדלקה 'להידלק' באורו הגנוז. וכן אומרים בתפילה "אור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו מהרה לאורו" (מתוך ברכת 'יוצר המאורות' נוסח אשכנז) **ש'אור חדש' הוא האור הגנוז העתידי שכשהוא יבוא אז 'נזכה כולנו' לאורו הגדול** (תפארת שלמה' למנועים על חנוכה ד"ה את האלקים). **וישראל מתפללים שבמהרה יתגלה אותו האור הגנוז כמו שהתגלה בימיהם של החשמונאים, וזה "שְׁלַח אֹרֶךְ וְאַמְתָּךְ"** (תהלים מג, א) **שהתיבה "שְׁלַח" עם הכולל היא גמטריא 'נר חנוכה' ו'אֹרֶךְ' הכוונה לאור הגנוז** (הנתן אמרי שפר' לאב"ד מדינוב לחנוכה דף לג ע"ב ד"ה יעל עמך ישראל. ועייש איך ו'אַמְתָּךְ' קשור לחנוכה ואכמ"ל). **כי ישראל מחכים ומצפים לאור הזה שעתיד להתקיים בו "אֵז יִבְקַע פֶּשֶׁתֶר אֹרֶךְ"** (ישעיה נח, ח) **וכן "בית יַעֲקֹב לְכוּ וְנִלְכָה בְּאֹר ה'"** (ישעיה ב, ח) (בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ה שרי ביששכר ח אות ח ד"ה והנה המועד הזה) **במהרה בימינו, אמן.**

העלון גם לעילוי נשמת:	העלון גם לעילוי נשמת:	העלון גם לעילוי נשמת:	העלון גם לעילוי נשמת:	העלון גם לעילוי נשמת:	העלון גם לעילוי נשמת:	העלון גם לעילוי נשמת:	העלון גם לעילוי נשמת:	העלון גם לעילוי נשמת:	העלון גם לעילוי נשמת:
רחל בת גרשון הולדת משרה אשת דוד ת.צ.ב.ג.	אחרן בן עזיזה	יוסף מנחם בן אחרן	מננה מרדכי בת מנטה	מננה מרדכי בת מנטה	מננה מרדכי בת מנטה	מננה מרדכי בת מנטה	מננה מרדכי בת מנטה	מננה מרדכי בת מנטה	מננה מרדכי בת מנטה

ניתן להקדיש את העלון לרפואה או לעילוי נשמת בטל' 052-7675933. וכן ניתן לשלוח הערות/הארות ולקבל את העלון במייל tora.haim@gmail.com